

CONCEPTE I JUDICI DE L'HOME I
DE L'OBRA

El dia 20 de desembre d'enguany es complirà el mig segle de la mort de Joan Maragall. Els dos anys que hauran consecutivament ocupat les commemoracions del centenari de la naixença i aquest cinquantenari hauran demostrat abastament fins a quin punt, com a poeta i com a pensador, l'autor de "La vaca cega" ha conservat i encara augmentat la seva popularitat. Aquesta és avui, sens dubte, molt superior a la que tenia arran de la seva mort i el situa en un lloc immediat a Verdaguer en quant a compartir la devoció dels lectors - d'uns lectors suficients per a exhaurir diverses edicions de les obres completes de tots dos, suficients també per a omplir, enfervorides, les innombrables sales on són commemorades llurs figures - i l'afecte admiratiu dels intel·lectuals. Verdaguer i Maragall són, almenys segons el nostre concepte actual, els dos noms més importants de la moderna literatura catalana, vull dir de la que ha sorgit d'ençà de la Renaixença.

Esperem de tenir a les mans un resum dels actes i escrits commemoratius de Joan Maragall i de la seva obra que aquests centenari i cinquantenari han suscitat. Les conferències donades al Palau de la Música, ~~com~~ publicades "in extenso", ~~z~~ seran útils per a vertebrar aquest concepte que la Catalunya d'avui té d'un dels seus homes més estimats. Esperem també que la constitució d'una societat d'estudis maragallians, esdevinguda el dia precís del centenari de la naixença del poeta, afavorirà la producció ~~d'assaigs~~ d'assaigs i estudis i encaminarà cap a l'examen crític dels textos de Maragall, com a l'esbrinament de facetes encara poc conegudes de la seva vida l'atenció dels nostres estudiosos.

Mentrestant, no serà inútil de fer - o d'intentar fer, perquè probablement la llista serà incompleta - una relació dels textos que, amb una intenció biogràfica o crítica, poden ajudar un lector actual a formar-se una idea de la vida i l'obra de Joan Maragall. L'edició commemorativa de les obres, feta per l'Editorial Selecta damunt el text de la dels fills de Maragall i augmentada amb els treballs inèdits que darrerament han aparegut, s'ha aturat en el volum - ja llest - que conté l'obra catalana completa, una notícia biogràfica de Joan B. Solervicens i els pròlegs apareguts en edicions anteriors d'Obres completes, així com un pròleg inèdit de Josep Carner. El segon volum, que contindrà l'obra castellana, havia de dur un prefaci de Gregorio Marañón. La mort privà el gran escriptor castellà d'escriure'l, però aquesta tasca ha escaigut a un altre bon amic de Catalunya, també metge i

historiador, Pedro Laín Entralgo. El text d'aquesta introducció ja està llest i ha estat àdhuc publicat a la revista "Cuadernos" de París.

La "Notícia biogràfica" redactada per Joan B. Solervicens ja figurava al volum darrer (el XXVè) de les Obres Completes, Edició dels fills. Ve a ajuntar-se als altres treballs de caràcter biogràfic general que ja existien o que han vingut recentment a donar-nos una idea de la vida del poeta. Assenyalen-ne els principals: "Juan Maragall, poeta y ciudadano", de Joan Chabàs, publicat a Madrid per l'editorial Espasa-Calpe l'any 1935 i avui introhable; "Joan Maragall", d'Alfons Maseres, resum biogràfic que ocupa un dels utilíssims volumets de la Col.lecció Popular Barcino (1936); "Joan Maragall", de Maurici Serrahima (Biblioteca Política de Catalunya, 1938), que és, probablement, una de les aportacions més interessants - sòbria i ensem penetrant - en el coneixement de la biografia de Maragall, relacionant-lo íntimament amb la seva obra; "Un esprit méditerranéen, Joan Maragall", per Josep Mª Corredor, amb una carta-prefaci de Jean Sarrailh, (Tolosa, 1951), contingut i ampliat en el seu text català, publicat a Barcelona l'any passat sota el títol "Joan Maragall", amb un pròleg de Gaziell i que obtenia el Premi de Biografia Catalana AEDOS. Aquest darrer llibre (versió catalana), tot i seguir l'esquema del text francès, destinat a fer conèixer la figura i l'obra de Maragall a un públic estranger, i insistint en l'aspecte "civil" del mestratge del poeta, és, sens dubte, el més complet que fins ara existeix. Al costat de l'obra de Josep M. Corredor caldria posar, però, en una ~~inexistible~~ desitjable reedició que el mateix autor hauria de revisar i ampliar, l'obra de Maurici Serrahima.

L'obra de Maragall, per altra banda, s'ha vist il.luminada, en alguns dels seus aspectes, per publicacions més o menys recents. Assenyalen, com a més importants, el volum "Unamuno y Maragall" (Barcelona, 1951) que conté l'epistolari entre el filòsof castellà i el poeta català, amb escrits complementaris d'un i altre que donen tot el seu abast a aquesta relació, i el que acaba de sortir, sota el títol "Torras i Bages i Maragall", que reuneix també la correspondència entre el bisbe i l'escriptor, així com els escrits d'un i altre que poden aclarir algun punt d'aquest epistolari (pastorals, articles, etc.)

En l'aspecte de testimoni personal, diversos llibres es destaquen. El primer, publicat pocs mesos després de la mort del poeta, és degut a la ploma del P. Miquel d'Esplugues, O.M.C., i es diu "Maragall. Notes íntimes". El componen tres parts: els dos escrits autobiogràfics dels vint-i-cinc i els cinquanta anys de Maragall, inèdits fins aleshores i que després serien inclosos a les successives edicions de les obres completes; uns capítols titulats "Psi-

té, degudament anotades i comentades, les cartes creuades entre Maragall i Coromines, entre 1902 i 1910. Les precedeix un emotiu "Elogi de Joan Maragall i unes "Xenies a una representació de Nausica" i les segueixen un "Cant terrenal" en prosa i una "Elegia" en vers dedicada, aquesta darrera, al Dr. Ribas i Ribas. Es el tipus d'obres que ajuden a comprendre una època i un estat d'esperit i que, com l'epistolari Unamuno-Maragall, obren un camí utilíssim per a l'estudi de la figura i l'obra de l'autor del "Cant Espiritual". Hom gosa d'esperar que no trigaran d'aparèixer, en una forma semblant, els epistolaris Maragall-Carles Rahola o Maragall-Víctor Català, per exemple, igualment útils per a fixar èpoques i ~~mateix~~ moments de la vida de Maragall i del nostre poble. un d'aquests epistolaris ja està preparat i serà publicat, sens dubte: és el de Maragall i Felip Pedrell, transcrit i estudiat per Arthur Terry, de Belfast, i premiat recentment per l'Institut d'Estudis Catalans.

També l'Institut d'Estudis Catalans premiava recentment el llibre "Maragall i la Setmana Tràgica", ~~deixant~~ Josep Benet i Morell, i és de creure que la publicació d'aquest estudi fixarà d'una manera definitiva l'actitud que adoptava el poeta en aquella terrible crisi de la consciència i la societat catalanes.

Els estudis crítics són més escassos. Cal assenyalar el de Pedro Laín Entralgo sobre "Maragall y la esperanza", complement i en certa manera rectificació del seu llibre "La espera y la esperanza" (com el prefaci a l'obra castellana de Maragall serà una mena de rectificació de l'important volum del mateix Laín Entralgo "España como problema", on ni Maragall ni Catalunya no són gens esmentats). També el prefaci de Carles Riba a "Vida escrita", recull d'articles castellans de Maragall, editat per la casa Aguilar, de Madrid, i que és un dels més importants textos maragallians del nostre pleurat escriptor, al costat de la seva tesi doctoral sobre "Nausica" i de la seva "Antologia poètica" de Maragall. una obra inèdita de Miquel Arimany, "Maragall 1860-Maragall 1911 - Maragall 1961" estudia no sols l'obra de Maragall, relacionant-la amb la seva vida, sinó els comentaris dels distints prologadors dels volums de les O.C. editades pels fills del poeta.

Indiquem, per últim, l'existència de dos textos interessants per a estudiar l'actitud dels contemporanis de Maragall enfront de la seva obra. Són el pròleg d'una trentena de pàgines que Lluís Via posava al volum "Les disperses", de Maragall, editat l'any 1904 per la revista "Joventut" i el que presenta el primer fascicle de "Lectura Popular", dedicat a una tria de poemes de Maragall, ~~ix~~ andam, però segurament escrit per Francesc Matheu.

Tots aquests textos han d'ajudar, sens dubte, els lectors catalans a completar llur coneixença de la vida ~~ixkxkxkx~~ de Maragall i a endinsar-se amb més seguretat en la comprensió d'una obra que cada dia té per a nosaltres majors ressonàncies, puix que pot dir-se amb tota justícia que comprèn gairebé totes les inquietuds que, individualment i col.lectiva, ens afecten, i que demés inicia l'exploració de tot de zones de la nostra consciència nacional, de camins possibles i de velles marrades, ~~ixkxkxkxkxkxkx~~ que cal tenir en compte de cara al nostre esdevenidor. L'actualitat de Maragall, la seva modernitat, la seva adaptació a les nostres necessitats sentimentals i reflexives se'ns han fet paleses en aquestes recents celebracions. La seva obra s'ha incorporat plenament, íntimament, al nostre patrimoni cultural i espiritual. No podem renunciar, per tant, a enfondir en la seva coneixença i a aprendre encara d'estimar-la i apreciar-la millor.

Rafael TÀSIS.